

Reviderat genomförandebeslut gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Nya ställverk inkl. byggnader Lovö

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Genomförandet av Stockholm Vatten AB:s projekt Nya ställverk inklusive byggnader Lovö med en investeringsutgift om 342 mnkr godkänns.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Stockholm Vatten AB:s styrelse beslutade i oktober 2020 att uppföra tre nya ställverk. Ställverkens funktion är att ta emot inkommande el och fördela ut den till elcentraler i respektive anläggningsdel i vattenverket. Större delen av projektet är utfört och det beräknas vara färdigt under 2025.

På grund av kostnadsökningar behövs nu ett reviderat genomförandebeslut med en budget om 342 miljoner kronor, vilket är en förändring med 107 miljoner kronor jämfört med tidigare beslutad budget.

Kostnadsökningarna i projektet beror till cirka 40 procent av omvärldsfaktorer och cirka 60 procent av ökad eller förändrad omfattning.

Att i nuvarande skede avbryta projektet eller avvakta med beslut kommer leda till fördyrningar genom viten kopplade till signerade kontrakt. Att avbryta projektet i sin helhet anses inte möjligt utan att över tid äventyra dricksvattenförsörjningen.

Beredning

Ärendet har beretts gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) har försett stockholmarna med rent och gott dricksvatten i över 150 år tack vare långsiktigt hållbara arbeten och beslut. I takt med att staden växer blir vi fler som behöver vatten, samtidigt som SVOA:s anläggningar

behöver förnyas i takt med att miljökraven ökar och klimatet förändras. Behovet av investeringar i vatten- och avlopp är därför omfattande, för att säkerställa Stockholms vattenförsörjning för kommande generationer. Som ett led i detta anser vi investeringen i en ny ställverksutrustning för Lovö vattenverk vara nödvändig.

Vi är dock bekymrade över de kostnadsökningar som skett i projektet och vi har därför uppdragit bolaget att genomföra en extern granskning av alla projekt inom ramen för programmet Stockholms framtida vattenförsörjning. Syftet med granskningen är att kvalitetssäkra framtagna beslutsunderlag för att undvika behovet av ytterligare reviderade beslut. Vidare delar vi stadsledningskontorets och koncernledningens syn på att bolaget borde ha kunnat planera för de kostnadsdrivande förändringarna av projektet som bolaget självt initierat.

Det är viktigt att det utvecklingsarbete som pågår inom SVOA för att samordna projekt leder till en betydligt bättre budgethållning och att vi i framtiden behöver fatta färre beslut om förändringar i projekt i genomförandefasen. I övrigt hänvisar vi till stadsledningskontorets och Stockholms Stadshus AB gemensamma tjänsteutlåtande.

Bilagor

1. Övergripande programbeskrivning Stockholms framtida vattenförsörjning, dnr KS 2023/1165-2
2. Tjänsteutlåtande Stockholm Vatten AB, dnr KS 2023/1165-3
3. Protokollsutdrag Stockholm Vatten AB, dnr KS 2023/1165-4

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andréa Hedin (alla M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis godkänna förslag till beslut
2. Att därutöver anföra

Stockholm Vatten AB driver några av Stockholms allra viktigaste projekt vad gäller att säkra vattenförsörjningen, människors hälsa och en god miljö. Därför är kontroll av budget, tidplan och kvalitet av särskilt stor vikt. Det reviderade genomförandebeslutet behöver således behandlas inte bara för att undvika ytterligare förseningar och viten, utan också för att inte äventyra dricksvattenförsörjningen. Med detta sagt är det varken ekonomiskt ansvarsfullt eller hållbart att låta kostnadsökningar av denna storlek fortsätta passera. Vi måste i mycket högre utsträckning motverka kostnadsökningar än vad som hittills varit fallet i.

Särskilt anmärkningsvärt är att kostnadsökningarna i projektet sedan förra genomförandebeslutet till cirka 40 procent beror på omvärldsfaktorer men till cirka

60 procent beror på ökad eller förändrad omfattning. Detta är tyvärr inte en unik kostnadsutveckling för ett Stockholm Vatten-projekt. Närmast till hand ligger tveklöst projektet Stockholms framtida avloppsrening ligger tveklöst nära till hands över exempel på förlorad kostnadskontroll.

Stora kostnadsökningar till följd av ”ökad eller förändrad” omfattning uppstår inte över en natt. De kan troligtvis motverkas i högre utsträckning än vad som i dag är fallet. Konsekvenserna av oansvarig ekonomisk förvaltning kommer innebära allt högre VA-avgifter men även att både miljön och människors hälsa riskeras.

Vi vill därför betona vikten av att utföra noggranna utredningar för att genomförandena av projekten ska uppnå bästa resultat utifrån omfattning, kostnad och tid. Ska detta vara möjligt behöver hela styrelsen i både bolaget och koncernen få bättre inblick i projekt-och kostnadsutvecklingen än vad som hittills varit fallet under mandatperioden.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 21 februari 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Annika Friberg och Jonas Nilsson (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Linnéa Vinge (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att avslå borgarrådsberedningens förslag
2. Därutöver anföra följande:

Det är anmärkningsvärt att SVOAs i stort sett samtliga projekt saknar en tillräcklig kostnadskontroll och dras med stora fördyringar. Sverigedemokraterna har inte varit representerade i SVOAs bolagsstyrelse och vi kan därför inte stå bakom de nya genomförandebeslutet som föreslås.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Ärendet avser reviderat genomförandebeslut om 342 miljoner kronor inklusive indexökningar.

Projektet har varit i genomförandefas sedan oktober 2020, upparbetade kostnader uppgår till cirka 240 miljoner kronor fram till december 2023. Under februari 2024 planeras slutbesiktning ske av ställverksbyggnaderna, därefter återstår en del yttre markarbeten samt tekniska installationer. Projektet beräknas vara klart under 2025. De risker som återstår bedöms främst vara för de yttre markarbetena.

Kostnadsökningen i projektet beror på flera orsaker. Ett överklagande av upphandlingen försenade starten med drygt ett halvår. Omvärldsfaktorer såsom pandemin och kriget i Ukraina har påverkat kostnaderna. Dessa händelser har också medfört att säkerhetshöjande åtgärder för projektet har tillkommit. Utredningen inom projektet 400V Lovö har även visat att de projekterade yttre el-stråken behöver bli fler och den tidigare föreslagna tekniska lösningen har ytterligare förbättrats. Detta har bidragit till att den bergvolym som måste hanteras inom projektet har ökat markant. Samtliga bergarbeten kräver största försiktighet då arbetena utförs i direkt anslutning till befintliga vattenverksbyggnader.

Bedömningen av en fördelning av kostnadsökningen är att omvärldsfaktorer som påverkat och generellt höjt prisnivåerna och säkerhetsåtgärder är cirka 40 procent och anpassningar för de förslag som kommit ur projektet 400V Lovö med fler yttre el-stråk är cirka 60 procent.

Ett reviderat genomförandebeslut bedöms nödvändigt för att kunna slutföra projektet samt möjliggöra framtida ombyggnader av Lovöverkets beredningsprocess för att möta eventuella framtida råvattenkvalitetsförändringar. Därmed säkerställs den framtida dricksvattenkvaliteten från Lovö vattenverk för lång tid framåt.

Att i nuvarande skede avbryta projektet eller avvakta med beslut kommer leda till fördyrningar genom viten kopplade till signerade kontrakt. Att avbryta projektet i sin helhet anses inte möjligt utan att över tid äventyra dricksvattenförsörjningen.

Reviderat beslut bedöms även medföra betydande mervärden så som ökad personsäkerhet, förbättrad arbetsmiljö samt minskade risker för påverkan på vattenverkets vattenleverans.

Kvarstående åtgärder

De kvarstående arbetena i projektet består dels av åtgärder på ställverksbyggnaderna och färdigställande av el-stråkens markförlagda kabelkulvertar. Därefter sker installation av el-utrustning med tillhörande kabelförläggning. Som slutlig åtgärd utförs finplanering av markytor genom bland annat asfaltering och anläggande av gräsytor med mera.

Samtliga arbeten planeras vara genomförda under det första kvartalet 2025.

Tidplan

Entreprenadarbeten planeras pågå kvartal 3 2023 – kvartal 1 2025. Projektet beräknas avslutas under perioden kvartal 1 2025 – kvartal 4 2025

Ekonomi

Budget

Moment	Beslutad totalbudget	Förändring	Beräknad totalbudget
Projektledning	7 000 000 kr	11 000 000 kr	18 000 000 kr
Projektering	32 000 000 kr	11 000 000 kr	43 000 000 kr
Byggledning	2 000 000 kr	3 000 000 kr	5 000 000 kr
Slutbesiktning	1 500 000 kr	1 500 000 kr	3 000 000 kr
Entreprenadkostnad	169 000 000 kr	71 000 000 kr	240 000 000 kr
Kända risker	6 000 000 kr	-2 000 000 kr	4 000 000 kr
Oförutsett	17 500 000 kr	-5 500 000 kr	12 000 000 kr
Summa	235 000 000 kr	90 000 000 kr	325 000 000 kr
Indexuppräknning			17 000 000 kr
Indexuppräknad summa			342 000 000 kr

Kalkylen är framtagen 2023-08.

Kostnadsökningarna i projektet beror till cirka 40 procent av omvärldsfaktorer och cirka 60 procent av ökad eller förändrad omfattning.

Indexuppräknning

SVAB bedömer att marknadsläget är fortsatt oförutsägbart med risk för fortsatt ökande kostnader till följd av prisindexutveckling. Prisindexrisken för projektet beräknas till 17 miljoner kronor och ingår i bedömd slutkostnad.

Beräkningar av prisindexrisken i projektet baseras på antagande om indexutveckling enligt nedan tabell:

Förväntad indexutveckling	
2024	12 %
2025	10 %
2026	8 %

Risker

Riskerna har identifierats löpande genom projekt- och projekteringsmöten. Främsta kvarvarande risker är kopplade till arbeten med utvändiga förläggningar av elkablar samt okända markförlagda kablar som inte är med på gamla underlag vilket kan leda till ytterligare förseningar och kostnadsökningar. Bedömningen är att kvarvarande risker kan hanteras inom budget för kända risker och oförutsett.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB beslutade vid sitt sammanträde den 29 januari 2024 följande.

Kommunstyrelsen respektive koncernstyrelsen för Stockholms Stadshus AB föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

Genomförandet av Stockholm Vatten ABs projekt Nya ställverk inklusive byggnader Lovö med en investeringsutgift om 342 miljoner kronor godkänns.

Koncernstyrelsen beslutar för egen del följande.

1. Genomförandet av Stockholm Vatten ABs projekt Nya ställverk inklusive byggnader Lovö med en investeringsutgift om 342 miljoner kronor godkänns.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Reservation av Christofer Fjellner (M), Yvonne Fernell Ingelström (M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C), se Reservationer m.m.

Suppleantyttrande av Fredrik Bergström (KD) som instämde i anförd reservation.

Stadsledningskontorets och Stockholms Stadshus AB:s gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 29 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen och stadsledningskontoret ser positivt på det helhetsgrepp som SVOA har tagit kring att säkra framtida vattenförsörjning genom programmet SFV (se bilaga 1). Koncernledningen och stadsledningskontoret anser det angeläget att åtgärda svagheter och brister kopplade till dricksvattenproduktionen så att en bristsituation inte uppstår. Som ett led i detta anses investeringen i en ny ställverksutrustning för Lovö vattenverk vara nödvändig.

SVOA har en historiskt hög investeringsnivå med en lång rad omfattande projekt. Investeringarna är nödvändiga för att säkra stadens va-infrastruktur, men det är av yttersta vikt att bolaget nu gör noggranna bedömningar av möjliga prioriteringar av olika projekt i tiden och säkrar att investeringsprojekten hålls inom beslutade budgetramar utan revideringar. Detta för att åstadkomma en så långsiktigt jämn investeringsnivå som möjligt utan stora avvikelser.

Koncernledningen och stadsledningskontoret vill också betona vikten av att i tidiga skeden i projekten utföra noggranna utredningar för att genomförandena ska uppnå bästa resultat utifrån omfattning, kostnad och tid.

Koncernledningen har uppmanat bolaget att genomföra extern granskning av samtliga pågående projekt inom SFV. Granskningen ska genomföra fördjupade analyser och kvalitetssäkra framtagna beslutsunderlag för att undvika behovet av reviderade beslut.

I detta ärende påpekas att kravställningar och förändringar i omvärlden har blivit kostnadsdrivande för projektet under genomförandet. Koncernledningen och stadsledningskontoret anser att bolaget till viss del borde kunnat planera för eller tagit höjd för en del av dessa förändringar, främst kopplad till förändringar initierade av det egna projektet 400V Lovö. Koncernledningen och stadsledningskontoret utgår från att det utvecklingsarbete som pågår inom SVOA för att samordna projekt kommer leda till färre antal framtida förändringar i projekt i genomförandefasen.

Koncernledningen och stadsledningskontoret noterar att bolaget nu har inkluderat indexberäkningar i sitt beslut och efterlever därmed de uppdaterade investeringsanvisningarna från moderbolaget som börjar gälla januari 2024. Prognoser för framtida kostnadsutveckling är svåra att göra i projekt med längre löptider, de antaganden som ligger till grund för detta beslut anses rimliga.

Koncernledningen och stadsledningskontoret uppmanar SVOA att kontinuerligt återkomma till sin styrelse och till koncernledningen med lägesredovisningar i samband med tertialrapporteringar. Projektet ska även följas upp samlat inom programmet SFV genom lägesrapporter.

Reservationer m.m.

Stockholms Stadshus AB

Reservation av Christofer Fjellner (M), Yvonne Fernell Ingelström (M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C)

1. Att delvis godkänna förslag till beslut
2. Att därutöver anföra

Projekteten i Stockholm Vatten AB är av viktig både för att säkra människors hälsa och en god miljö. Av denna anledning är kontroll av budget, tidplan och kvalitet av särskilt stor vikt. Det reviderade genomförandebeslutet behöver således behandlas inte bara för att undvika ytterligare förseningar och viten, utan också för att inte äventyra dricksvattenförsörjningen. Med detta sagt måste kostnadsökningar som i det här fallet motverkas i mycket högre utsträckning än vad som hittills varit fallet i bolaget.

Vi noterar särskilt att kostnadsökningarna i projektet till cirka 40 procent beror på omvärldsfaktorer men till cirka 60 procent beror på ökad eller förändrad omfattning. Särskilt anmärkningsvärt blir det med tanke på att det tyvärr inte är det enda projektet med stora kostnadsökningar i Stockholm Vatten AB som koncernledningen har att ta ställning till – projektet Stockholms framtida avloppsrening ligger närmast till hands över exempel på förlorad kostnadskontroll.

Men en ordning likt denna där stora kostnadsökningar till följd av ”ökad eller förändrad” omfattning uppstår får inte fortsätta. Det riskerar inte bara miljön och människors hälsa utan innebär även att stockholmarna står inför allt högre VA-avgifter. Vi vill i likhet med koncernledningen och stadsledningskontoret därför betona vikten av att utföra noggranna utredningar för att genomförandena av projekten ska uppnå bästa resultat utifrån omfattning, kostnad och tid. Detta förutsätter också god insyn för hela styrelsen i både bolaget och koncernen i projekt- och kostnadsutvecklingen.